ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਰ. ਕੇ. ਵਿਜੈਸਾਰਥੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਸੁਧਾ ਸੀਤਾਰਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

(2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 238)

15 ਫਰਵਰੀ, 2019

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪ੍ਤਾ, ਜੇ.]

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973:

ਐਸ. 482 – ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੇ ਯੂ/ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। 405, 406, 415 ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. 420-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ-ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ, ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਯੂ/ਐੱਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ। 482 ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਹਨ, ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹਨ-ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਹੈ। 405, 406, 415 ਅਤੇ 420 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ.-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ-ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860-ਐਸ. 405,406, 415 ਅਤੇ 420.

ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ, ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਯੂ/ਐਸ. ਐਸ. 405, 406, 415 ਅਤੇ 420 ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਐਸ. 34 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ (ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1) ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ (ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1) ਦਿੱਤੇ ਗਏ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਯੂ/ਐਸ. 482 ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀ , ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਰੱਖਿਆਃ 1.1 Cr.P.C ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹਨ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਬਿਆਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ, ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

1.2 ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਉੱਥੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗਾ।

2.1 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 405,406,415 ਅਤੇ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਪੈਸਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੈਸਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਅਧਿਐਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 405,415 ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਤੱਤ420 ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 405,406,415 ਅਤੇ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ।

2.2 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ: 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 238

2016 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3675 ਵਿੱਚ ਬੰਗਲੁਰੂ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ।

ਨਿਧੀਸ਼ ਗੁਪਤਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸੰਜੇ ਜੈਨ, ਅਨੁਰਾਗ ਟੰਡਨ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਥਾ ਸ਼੍ਰੀਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੇਹਾ ਮੈਥਨ, ਜੋਸਫ ਅਰਸਤੂ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਆ ਅਰਸਤੂ, ਸ਼ਿਵਾ ਪੀ. ਐਡਵਸ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜਾਜਮੈਂਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.

1. ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 1 ਜਨਵਰੀ 2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੰਬਿਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

3. ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨਃ ਰਾਜੀਵ ਵਿਜੈਸਾਰਥੀ ਰਤਨਮ (ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ) ਅਤੇ ਸਵਿਤਾ ਸੀਤਾਰਮ (ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਧੀ) ਦਾ ਵਿਆਹ 24 ਮਈ 2002 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ 2009 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਸਵਿਤਾ 5 ਫਰਵਰੀ 2010 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਦੇ ਡਰੋਂ ਰਾਜੀਵ ਨੇ 17 ਫਰਵਰੀ 2010 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਵਿਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਅਕਤੂਬਰ 2010 ਤੋਂ ਵੱਖ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਕਈ ਦੌਰ ਹੋਏ।

4. ਸਵਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਰਾਜੀਵ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਮਕੀ ਅਤੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 1 ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2 ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 14 ਫਰਵਰੀ 2013 ਨੂੰ, ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਸਵਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਦੋ ਤਲਾਕ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

5. 25 ਫਰਵਰੀ 2016 ਨੂੰ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 3 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 1 ਜੁਲਾਈ 2010 ਨੂੰ 24,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਸੀਦ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੈ। 11 ਮਈ 2016 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। 19 ਮਈ 2016 ਨੂੰ, ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 405,406,415 ਅਤੇ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ 4 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਧੀਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀਃ

(i) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ii) ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਰਕਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ।

(iii) ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ; ਅਤੇ

(iv) ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਲਜ਼ਾਮ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਧੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ।

7. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਥਾ ਸ਼੍ਰੀਕੁਮਾਰ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀਃ

(i) ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 405,406,415 ਅਤੇ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(ii) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ (iii) ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਰ ਤੱਤ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

8. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

9. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਢਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

10. ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਦੀ। ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ. ਬਨਾਮ ਐੱਨ. ਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ 5, ਦੋ ਜੱਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇਃ

“12. ...
(i) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਪ੍ਰਤੱਖ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(ii) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਬੇਤੁਕੇ ਅਤੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸੰਭਵ ਹੋਣ।

(iii) ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਜਾਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(iv) ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਕੁਝ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇੰਨੀ ਘੱਟ ਹੈ ਮੁਢਲੇ ਤੱਥ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।
(ਵੀ) ".

11. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹਨ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਬਿਆਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

12. ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 405,406,415 ਅਤੇ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ, ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

13. ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 405 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

“ ਸੈਕਸ਼ਨ 405. - ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ। - ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਢੰਗ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਛੋਹਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀੜ੍ਹਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, "ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ" ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 405 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਤੱਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

(i) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ii) ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀੜ੍ਹਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(iii) ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਪਰਿਵਰਤਨ, ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦੀ ਹੈ। ਸੌਂਪਣਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਲਗਾਈ ਗਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 406 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

14. ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 415 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

“ ਧਾਰਾ 415. ਧੋਖਾਧੜੀ. - ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖੇਗਾ, ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋਖਾ

ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ, ਮਨ, ਵੱਕਾਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ "ਧੋਖਾ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "

ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੱਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰਃ

(i) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; (ii) (ਏ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖੇਗਾ, ਜਾਂ

(ਬੀ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ

(iii) ਉੱਪਰ (ii) (ਅ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਉਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਰੀਰ, ਮਨ, ਵੱਕਾਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਲਾਲਚ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

15. ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

" ਧਾਰਾ 420. ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ। - ਜੋ ਵੀ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ, ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। "

ਧਾਰਾ 420 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

(i) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 415 ਦੇ ਤਹਿਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(ii) ਠੱਗੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ

(ਏ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਣਾਉਣਾ, ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜਾਂ

ਕੋਈ ਵੀ ਹਸਤਾਖਰਿਤ ਜਾਂ ਸੀਲਬੰਦ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ। ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ।

16. ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਅੰਸ਼ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ

"ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਵਿਜੈਸਾਰਥੀ ਰਤਨਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਬੰਗਲੌਰ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਯਾਨੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਰਾਜੀਵ ਵਿਜੈਸਾਰਥੀ ਰਤਨਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁੱਝ ਪੈਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਾਦਸਾ 05.02.2010 'ਤੇ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਵਿਜੈਸਾਰਥੀ ਰਤਨਮ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨ 17.02.2010' ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਧੀ ਸਵਿਤਾ ਸੀਤਾਰਮ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਵਿਜੈਸਾਰਥੀ ਰਤਨਮ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। 17 ਫਰਵਰੀ 2010 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। 20,00,000 -
(ਸਿਰਫ਼ ਵੀਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ)। ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਵਿਜੈਸਾਰਥੀ ਰਤਨਮ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਕਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਵਿਜੈਸਾਰਥੀ ਰਤਨਮ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। 20,00,000-"

"...ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਵਿਜੈਸਾਰਥੀ ਰਤਨਮ ਨੇ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

17. ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 405 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਰਕਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ

ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਉਸ ਲਈ 'ਟਰੱਸਟ' ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਰੱਖਣਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ।

18. ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 415 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਰਕਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ 17 ਫਰਵਰੀ 2010 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

19. ਬਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 7 ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮਾਂ ਇੱਕ ਠੇਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਠੇਕੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਾਰਨ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੀ ਇਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:

"14. ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਮੁੱਲ' ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

18. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 405 ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਦੋਸ਼, ਤਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਗੰਜੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ

ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਲਈ ਰਕਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

19. ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸਹੀ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਬੇਈਮਾਨ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੋਰ ਉਪਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਾਰਟਕੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਦੇ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 405/420 ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਗਾਇਬ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 406/120-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। "

20. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ 2013 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ 2016 ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਪੈਸਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੈਸਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਅਧਿਐਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 405,415 ਅਤੇ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।

21. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਜਾਜ ਬਨਾਮ ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ 8 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"9. ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇੰਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬੇਈਮਾਨੀ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸੀ। ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਤੱਥਵਾਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਪੜ੍ਹਾਅ

ਦੌਰਾਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 405,406,415 ਅਤੇ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ।

22. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੁਆਦ ਨਾਲ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਉੱਠਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਨੀਅਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐੱਲ. ਮੁਨੀਸਵਾਮੀ 9 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਠ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

“7...ਇਸ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤਸ਼ੱਦਦ ਜਾਂ ਅਤਿਆਚਾਰ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਲੰਗੜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਉਦੇਸ਼, ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਏਗੀ। ”

23. ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ

ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਉੱਥੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗਾ।

24. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

25. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ 2016 ਦੇ ਪੀ. ਸੀ. ਆਰ. 2116 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੰਬਿਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate